

УДК 371.372

Куліш Р.В.

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ФОРМУВАННЯ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЕКОЛОГІЧНО БЕЗПЕЧНОЇ ПОВЕДІНКИ

Присвячено проблемі підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти до формування у дітей дошкільного віку екологічно безпечної поведінки, екологічно свідомої, соціально активної та відповідальної за свої дії у природному довкіллі особистості дошкільника.

Ключові слова: особистість, вихователь, екологічна свідомість, екологічна освіта.

Формування гуманістично спрямованої, екологічно свідомої, соціально активної та відповідальної за свої дії у природному довкіллі особистості дошкільника зумовлюється багатьма психолого-педагогічними чинниками, з-поміж яких чільне місце посідає екологічна освіта.

В умовах сучасної екологічної кризи рішення екологічних проблем розглядається з позиції гуманітарної стратегії, яка покликана сприяти зміні самої людини, її світорозуміння, стилю життя, поведінки. Основним засобом реалізації гуманітарної стратегії є екологічне навчання та виховання професійними вихователями. Адже виконання професійних обов'язків майбутнього вихователя багато в чому залежатимуть від його рівня та якості знань, вмінь і навичок.

Майбутні вихователі повинні бути готовими до багато профільної освітньої роботи з дітьми старшого дошкільного віку. Професійна діяльність вихователя висуває високі вимоги як до фахового рівня, так і до його особистісних якостей та професійної підготовки. Уміння володіти собою, не порушуючи внутрішнього спокою дитини, особливої атмосфери, вселяти довіру до себе, а також врахувати побажання батьків – ось лише деякі умови успішної роботи вихователя дошкільного навчального закладу.

Одним із головних завдань екологічної освіти в дошкільному навчальному закладі та однією з головних умов всебічного розвитку особистості дошкільника є формування вмінь та навичок екологічно безпечної поведінки у дошкільників, яка насамперед проявляється у свідомому позитивному сприйнятті природного середовища, почутті особистої соціальної відповідальності за свою дію, які так чи інакше пов'язані з перетворенням навколишнього середовища, упевненості в необхідності бережливого ставлення до природи, розумного використання її багатств.

Питання екологічної освіти й виховання дітей дошкільного віку є в полі зору різних науковців: Белухіна Д., Кікнадзе Д., Леонова М., Фабрі К., а також педагогів Авдєєвої Н., Дуднікової І., Калуської Л., Курик М., Лози О., Навроцької Г. Проблема різних аспектів підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти до проведення роботи з екологічного виховання з дітьми була предметом дослідження науковців М. Дяченко, Л. Зятевої, Н. Лисенко, С. Ніколаєвої, Н. Рижової, Ю. Сизова, Н. Яришевої.

Останнім часом з даної проблеми напрацьована певна методична база. Так, у змісті Базового компонента дошкільної освіти, передбачено в інваріативній складовій освітньої лінії "Дитина в природному довкіллі", яка містить доступні дитині уявлення про природу планети Земля та Всесвіт, розвиток емоційно-ціннісного та відповідального екологічного ставлення до природного довкілля. Покликана сформувати у дітей природодоцільний світогляд, сприяти усвідомленню дитиною себе як частини природи, формувати відчуття відповідальності за те, що відбувається навколо неї і внаслідок її дій у довкіллі, а також передбачено оволодіння дітьми дошкільного віку навичками безпечної поведінки в природному довкіллі. Важливого значення проблемі безпеки життєдіяльності дошкільників приділяється в державних програмах "Малюток", "Дитина", "Українське довкілля". Метою одного з розділів програми "Українське довкілля" є формування у дітей уміння орієнтуватися в різних небезпечних ситуаціях.

Особливу актуальність у зв'язку з вищезазначеними проблемами набуває задача підготовки фахівців з дошкільної освіти в дошкільні навчальні заклади, здібних у повній мірі здійснювати вирішення одного з найважливіших завдань сьогодення – виховання у підростаючого покоління екологічного світогляду, мислення та культури заради збереження природного довкілля, особистого здоров'я та життя. Адже однією з головних функцій будь-якої держави є забезпечення безпеки дітей дошкільного віку.

Для вирішення широкого спектру завдань майбутньому вихователю окрім теоретичних знань, практичних умінь і навичок з циклу психолого-педагогічних дисциплін, з методик екологічного, валеологічного виховання та рідного краю, необхідними будуть знання з основ безпеки життєдіяльності

дітей дошкільного віку. На нашу думку, такими знаннями студенти можуть оволодівати під час вивчення таких курсів як "Екологія", "Основи природознавства та методики ознайомлення дітей з природою", "Педагогіка".

Автором також розроблена навчальна програма зі спецкурсу, яка ґрунтується на результатах опрацювання джерел із педагогіки, психології, соціальної екології, екологічної педагогіки та психології, валеології, основ безпеки життєдіяльності. На нашу думку, даний курс допоможе студентам усвідомити суть валеологічного й екологічного світогляду та перевагу екологічно безпечного перебування у природному середовищі. Це дозволить їм у майбутньому виховувати у дошкільників повагу до навколишнього середовища, виробляти у дітей уміння правильно співіснувати з навколишнім середовищем та безпечно у ньому поводитись.

Метою впровадження в навчальний процес спецкурсу є озброєння студентів, майбутніх фахівців-дошкільників необхідними теоретичними та методичними знаннями, практичними вміннями щодо виховання і навчання дошкільників екологічно безпечної поведінки у природному середовищі.

Результатом фахової підготовки студентів має стати переконливість у тому, що сформовані у дошкільників екологічні знання та уявлення будуть сприяти розвитку почуття обережності у природі, екологічного стилю мислення та екологічної культури у дітей дошкільного віку.

Отже, з метою збереження природного довкілля, а також життя та здоров'я, майбутні вихователі мають виховувати у дітей дошкільного віку свідоме ставлення до загальнолюдських та природних цінностей. На нашу думку, лише на основі прийняття та розуміння студентами основних пріоритетів даного напрямку педагогічної діяльності, а також їх активного залучення до пізнавальної діяльності дозволить підготувати висококваліфікованих спеціалістів з дошкільної освіти.

Використані джерела

1. Дерябо С., Ясвин В. Экологическая педагогика и психология. – Ростов-на-Дону: Феникс, 1996. – 480 с.
2. Зятева Л. А. Экологически безопасная личность. // Мир образования – образование в мире. – 2005. – №4. – С. 93-106.
3. Миценко І. М. Безпечна життєдіяльність як складова національної безпеки. Управління БЖД. – №8. – 2003.
4. Ситаров В. А., Пустовойтов В. В. Социальная экология: Учеб. пособие для студ. высш. пед. заведений. – М.: Издательский центр "Академия", 2000. – 280 с.
5. http://www.mon.gov.ua/ua/activity/education/56/690/bazovij_komponent-doshkilnoji_osviti_v_ukrajini/

Kulich R.

PREPARATION OF FUTURE EDUCATORS BEFORE PRE-SCHOOL CHILDREN ENVIRONMENTALLY SAFE CONDUCT

Dedicated to the problem of preparing future professionals to the formation of pre-school education in preschool children environmentally safe behavior, environmentally conscious, socially active and responsible for their actions in the natural environment of the individual preschooler.

Key words: *personality, educator, environmental awareness, environmental education.*

Стаття надійшла до редакції 15.10.2014